

Узбудљиви канадски филмоплов

Шта је у ствари канадски филм? Одговор је кратак: све оно што холивудски филм није. То значи – јефтин, иновативан, одважан, артистички усмерен... Друго име за канадски филм је Under-ground Cinema, чија је девиза: Доле са холивудским мејнстримом и студио системом!, каже без увијања, без пардона, на првим страницама своје нове књиге „Ти дивни сањари“ (Стубови културе, 2011) Бојан Ж. Босиљчић, публициста, новинар и филмски критичар. Изречено, он одмах поткрепљује опаском да су канадски аутори својеврсни филмски револуционари без синематичког имунитета, склони „герилском“ прављењу филмова, док су њихова дела често класификована као култни филмови или „midnight movies“...

Дакле, ти дивни сањари, филмски су аутори једне занимљиве кинематографије, не мање занимљиве земље, смештене „мало“ северније од Холивуда. А Босиљчић је своју књигу, мада декларисану као „инвентар“ тридесетогодишње доделе Генија, илити канадских филмских Оскара (она то формално и јесте), и замислио и реализовао као малу историју филма државе у којој већ дуже живи. Другим речима, своје ерудитско познавање филма уопште, а сада посебно канадског, и то из прве руке, преточио је у детаљан, ако хоћете и узбудљив водич кроз канадски савремени филм, какав вероватно ни сами Канађани још немају.

Оно што је данас ретко, а краси Босиљчићев луцидан стил писања, јесу складно удружени репортерски нерв, дар запажања и аналитичко критички апарат са јасним личним ставом. И може ли се пожелети нешто више од водича на помало егзотично филмско путовање у далеке пределе, испоставља се, захваљујући покретним сликама, често нам и врло блиске.

Тако, описујући своју усвојену домовину, у којој живе људи пореклом из 223 различите етничке зајднице, у коју се усељава око 250.000 имиграната годишње, Босиљчић, између осталог, примећује да се победе италијанске, шпанске и грчке репрезентације на Светском купу или Европском првенству у фудбалу много бучније прослављају на улицама канадских градова него двоструки тријумфи канадске хокејашке мушке и женске екипе на Олимпијским играма. Како се то, као и односи између англофонске Канаде и франкофонског Квебека, рефлектује и прелама кроз културу и филм прича је која тече кроз ову никада досадну књигу, истовремено филмопис и филмопов, који нас подсећа на бројне значајне филмске наслове и ауторе, као што нам открива и оне мање познате, а вредне пажње.

- Моју усвојену домовину највише сам препознао у делима Атома Егојана, Бруса Мекдоналда, Денија Аркана, Жана-Клода Лозона, Дона Мекелера и Гарија Барнса – каже Босиљчић, констатујући да „Канада са њеним људима и ћудима `станује` у њиховим филмовима!“

Читајући Босиљчићеве „Те дивне сањаре“ свако, од обичног радозналост читаоца, преко филмофила до окорелог професионалца може пронаћи корисне и занимљиве факте или ставове о широком спектру филмских, мада не и само филмских тема. Од тога какав је однос домаће публике према домаћем филму (као и у многим земљама света домаћи је у сенци америчког комерцијалног филма), како се у Канади финансирају филмови, које су тематске преокупације аутора и колико оне произилазе из „закопчаног“ менталитета и осећаја изолованости, па и физичког притиска тешких климатских услова, до тога, како функционише канадска Академија за филм и ТВ (28 година на њеном челу је била Марија Топаловић) и са каквим су се све невољама и околностима борили и боре се, такође, неки дивни ентузијастички у мисији промоције канадског филма.

Посебно заимљивим и вредним ово филмско штиво чине лапидарни прикази и критике бројних филмова који су не само због тога што су били конкуренти или славодобитници награде Геније, компетентно оцењени и отргнути од заборавља. По правилу, ове критике и оцене се у поглављима књиге помаљају увек из неког ширег контекста, о којем Босиљчић као аутор води пуно рачуна, сведочећи нам да сем што филм воли, дубоко га и доживљава као део живота и свега што живот чини и носи.

В. Црњански

Дневник, 8. децембар 2011.